

Maldiverna:

Hotat paradiset söker ny väg för framtiden

Tidig morgon, lätt dis och blått till kristallgrönt vatten så långt ögat kan nå. Planet från Zürich sjunker långsamt ner mot denna till synes oändliga havsytta tills vi ser den lilla smala ön som utgör Malés flygplats och vi landar mjukt.

Det är alldeles tomt utanför den låga vita stationsbyggnaden och mjuk fuktig värme omsluter oss när vi vandrar över plattan.

Inreseblanketterna är snabbt avklarade och vi är ute i ankomsthallen med rader av skyltar över små bås för de olika turisthotellen som här plockar upp sina gäster för

vidare båtferd till ett eller annat av de bortåt 80 små öhotell som ligger utspridda i den maldiviska övärlden. Små korallöar utspridda i arton atoller.

Börjar paradiset här?

Mini-Manhattan

– Välkomna! Där ligger Malé, säger den unge **Shanmugam** som kommit från vårt hotell för att möta oss. Liksom 30 000 andra är han gästarbetare på Maldiverna med en ovisst framtid, och en som drömmer om att spara ihop pengar tillräckligt för en pilotutbildning.

Han pekar och vi ser tvärsöver det kristallblågröna vattnet huvudstaden Malé resa sig som ett litet mini-Manhattan med sina allt fler 7-8-våningshus i enda stort

gytter. Färjan dit ligger förtöjd femtio meter bort vid en lång kaj.

Vi ser redan båtar i alla de former från stora långsmala träbåtar som påminner om vikingaskepp med en hög stäv utskuren i trä till hypermoderna plastmotorbåtar i alla storlekar. Färden över till stadsön tar bara tio minuter.

Fasaden av kontor, banker och resebyråkontor är prydlig. Lite längre bort tornar regeringsbyggnader upp sig. Längs kajen ännu fler båtar och många av dem stora lyxyachter.

Varenda kvadratmeter bebyggd

Vi vandrar genom gator och gränder. Ingen trängsel. Det är rent och snyggt och inte mycket folk, men i stort sett varenda kvad-

Huvudstaden Malé, en enda tätbebyggd ö på 1,5 kvadratkilometer och en befolkning på 70 000 personer. En charmig och vacker stad, så

Idylliska strandbungalower på rad, anlagda för att ge turisterna den paradissupplevelse de betalar för. Här på Vadoo Beach Resort i södra Male-atollen.

FOTO:LARS EKLUND

ratmeter är bebyggd och gatorna är smala. Trots det finns det ganska många bilar och motorcyklar som lirkar sig fram överallt. Det kan inte vara många kilometer som dessa fordon kan röra sig över för ön är inte stor, bara ca 1,5 kvadratkilometer.

Här finns allt att köpa – kläder och underkläder, elektronik och prylar från hela världen. Här ser man ingen fattig. Husen är nymålade i olika pastellfärger och träd är planterade längs de vindlande gatorna.

Blandningen av folk är njutbar: Unga och gamla, kvinnor och män i moderna kläder, en och annan slöja men också många yngre kvinnor i jeans och tröja. Stans befolkning uppgår till ungefär 70 000 invånare.

Inte många turister. Inte många kaféer och serveringar för dem. Bara ett fåtal ganska exklusiva lyxhotell. Det är alltså maldivier som lever i detta till synes moderna välstånd. Hur är detta möjligt?

Högklassturism på avskilda öar

Det ekonomiska välståndet i Malé bygger på en turistsatsning som nog är ganska unik för ett helt land. Bara 200 av de 1 200 små öarna är bebodda. På 80 av de andra, obebodda öarna har man under de sista 30 åren låtit privata entreprenörer bygga mer eller mindre exklusiva hotell i bungalowstil – ett hotell för varje liten ö.

400 000 turister har det blivit per år under de sista åren, med undantag för tiden efter terroristattackerna i Amerika den 11 september 2001, efter vilka tillströmningen faktiskt har halverats. 400 000 på en befolkning på knappt 300 000! Där ligger Thailand i lä med sina åtta miljoner turister på 60 miljoner invånare. Lägg därtill att maldivierna i stort sett slipper att ens dessa turister.

– Det är de rika turisterna som slutat komma, säger föreståndaren för Vadoo Island Resort, dykparadis på en liten ö i södra Male-atollen, som vi besöker över dagen. De andra, charterturisterna i den mer överkomliga prisklassen fortsätter att komma som vanligt, säger han, och pekar

på en grupp japanska ungdomar som står nere på bryggan och tar på sig de svarta groddräkterna för dykning i korallrevet strax utanför ön.

Allt är importerat

Det betyder att turismen består av helt avskilda enklaver i det maldiviska samhället. Nästan allt importeras, byggnadsmaterial till de exklusiva hotellrummen, bungalowerna på pålar ovan vattnet, barerna och matsalarna, alla elektriska apparater – från TV till frysanläggningar, maten som serveras. Och detsamma gäller spriten som serveras här på turistanläggningarna, trots att det annars råder totalförbud mot spritdrycker i såväl Malé som resten av detta strikt islamiska ösamhälle. Importen sker från hela världen.

Till och med personalen är importerad: från hotelldirektörer och tekniker från väst, över dyklärarna från Japan ned till servitörerna från Sri Lanka och Indien. För att inte tala om dricksvattnet: för att inte förstöra det naturliga grundvattnet – mest regnvatten som samlas i grottor och ihåligheter, så måste varje hotell ha avsaltningsaggregat för att framställa sitt eget dricksvatten från havsvattnet.

TV:n farligare än turism?

– Vi har skapat en turism här på Maldiverna som är ekologiskt hållbar och som inte låter vårt folk påverkas alltför mycket av västerländsk livsstil, säger en högre tjänsteman i utbildningsministeriet som vi träffar för att diskutera forsknings- och undervisningsutbyte med.

– För 30 år sedan var det ingen som trodde att vi kunde klara det, men det har vi faktiskt och det fungerar, tillägger han. Och ändå har lokalbefolkningen inte kom-

VÄNDI

annorlunda alla andra städer i Sydasiens.

FOTO: STAFFAN LINDBERG

FORTS.

mit att markant påverkas av detta. TV har nog haft ett betydligt större inflytande på folks nuvarande livsstil än turismen.

Detta gäller förmodligen också påverkan på naturen. Hittills verkar denna välregisserade turism ha skonat miljön, inte bara det ömtåliga grundvattnet utan också korallreven och fiskebeståndet.

För varje hotell och ö finns exakta föreskrifter om var turisterna får gå, simma och dyka. Inget skräp tycks kanta öarna, inga rev verkar skadade. I sanning, man förundras om detta verkligen är fallet för dessa 80 turisthotell med sina 400 000 besökare per år.

Det andra Maldiverna

Ekologiskt hållbar turism och ekonomiskt välstånd i huvudstaden Malé! Vi vet att detta inte är hela sanningen om Maldiverna. Det stora flertalet invånare lever i små ösamhällen med fiske och koralljordbruk som inkomstkälla och en betydligt enklare levnadsnivå. I all FN-statistik är landet fortfarande betecknat som ett av världens fattigaste länder. Alla de stora internationella biståndsorganisationerna har kontor i Malé och man får hoppas att de bedriver verksamhet också utanför huvudstaden. Men hur står det till med verklig utveckling för folkflertalet?

Kan turismen utvecklas ännu mer i samma banor som hittills efter terrorattackerna i USA den 11 september i fjol? Finns det så många rika västerlänningar och japaner att denna turistström kan öka? Kan fisket efter tonfisk, som tillsammans med turismen utgör landets ekonomiska ryggrad, med tillhörande konservindustri utvecklas ännu mer till en hållbar industri med ordentliga inkomster även för de små hantverksfiskarna i övärlden?

I Malé drömmer tjänstemännen nu om att ta steget över till massturism, med den indiska medelklassen för ögonen. Miljoner köpstarka indier kunde väl lockas hit till en frihamn med billiga varor från hela världen. Turisterna skulle kanske kunna tillåtas lifta runt i övärlden, även de bebodda öarna, och bo på små pensionat och hotell.

Men hur reagerar detta till synes enkla och fria muslimska samhälle på allt det nya som ändå tränger in inte bara i staden Malé utan också ut på öarna, med TV, Internetcaféer och nya konsumtionsvanor?

Påverkades av 11 september

Med nästan 100 procent läskunnighet är också folk öppna för hela världspolitiken och den allmänna utveckling som är på gång i Asien. Man är ytterst medveten om den förändrade situation som 11 september och Afghanistan-kriget medfört, och det hörs röster om att det krig mot terror som USA deklarerat egentligen är ett krig mot islam, som därmed också drabbar Maldiverna.

Och även om officiella företrädare för

Turismen spelar en avgörande roll för Maldiverna. Välkomnande plakat möter på flygplatsön varifrån turisterna skeppas vidare till andra öar.

FOTO: LARS EKLUND

landet gärna framhåller den liberala tolkning av islam som alltid rått i landet, där kvinnor traditionellt aldrig haft slöja, så finns det nu krafter i samhället som motsätter sig den uppluckring av traditionella värden som man anser vara på gång och till och med vill ha bort den utländska turismen.

Insändare i veckotidningen Monday Times efterlyser en ökad roll för islam, och allt fler unga kvinnor väljer att sätta på sig huvudduk, därtill kanske inspirerade av samma trend som i Malaysia – ett land som spelar stor roll för den religiösa utvecklingen i Maldiverna, och som stått bakom bygget av det väldiga Islamic Centre mitt i huvudstaden.

Satsning på frihandel

Man kan också bekymrat ställa sig frågan hur det kommer att gå för ekonomin och sysselsättningen när den tredjedel av befolkningen som i dag befinner sig i skolåldern kommer ut på arbetsmarknaden. Kommer det då att finnas jobb åt dem eller hamnar de i arbetslöshet?

Det är en fråga som ministeriet för mänskliga resurser, arbete och sysselsättning arbetar med. Ansvarige ministern **A K Kamaludeen**, en av de mest kompetenta medlemmarna av Maldivernas regering, tror sig ha svaret:

– Vi ska fortsätta satsa stort på turismen och tonfisk-fisket, men vi måste komplettera med att förvandla Malé till ett centrum för fraktgodshantering och frihandel, som medför att Malé blir en attraktiv destination för köpstarka indiska och lankesiska turister som i dag reser till exempelvis

Singapore för att handla.

Med sitt strategiska läge i Indiska Oceanen skulle Maldiverna kunna bli ett idealiskt resmål för folk från exempelvis Mumbai, turister som inte är intresserade av att sola och dyka på obebodda öar i atollerna men som mer än gärna skulle åka till Malé och handla. För att komma dithän krävs dock väldiga investeringar i infrastruktur och en rejäl utbyggnad av hamnkapaciteten, vilket gör att det är svårt att tro att projektet kan förverkligas snart.

Kamaludeen föreslår också att framväxten av lokal småindustri i kooperativ regi ska främjas ute på öarna, småindustrier som bygger på lokalt hantverk och lokala förutsättningar.

Ett annat mera bryskt sätt att öka sysselsättningen för den maldiviska befolkningen, som på allvar diskuteras, är att ta över jobben från de i runt tal 25 000 gästarbetarna, som framför allt kommer från Indien och Sri Lanka.

Frågan är dock hur många av dessa jobb som verkligen kan tas över, med tanke på att det finns ytterst få högt utbildade maldivier för att ta över jobben som experter samtidigt som det inte alls är säkert att folk accepterar att ta de lågkvalificerade och lågavlönade servicejobben i ett läge när kostnadsläget i huvudstaden Malé ligger på svensk nivå – en lägenhet i ett nybyggt hyreshus kostar 4 000–6 000 kronor i månaden, och parkeringstillstånd för att få parkera sin bil på gatan (ytterst få har garage) kostar 500 kronor i månaden!

Lars Eklund
Staffan Lindberg